

DICCIONARI DE LINGÜÍSTICA

Pròleg

Busquem el mot *diccionari* en el *Diccionari de lingüística* del Dr. Manuel Pérez Saldanya i llegim que es defineix com una 'recopilació, generalment per ordre alfabètic, dels elements lèxics d'una llengua seguits d'un text en què s'inclou la definició i, sovint, d'altres informacions adjacents, com ara l'etimologia, la categoria lèxica, alguns exemples, els sinònims, la transcripció fonètica, etc.'. Entre la tipologia de diccionaris destacada hi ha els diccionaris tècnics, científics o terminològics que corresponen a aquells que 'recullen els termes usats en una disciplina determinada'. Precisament el text que tenim ací es tracta d'una arplega d'aquest tipus: un diccionari terminològic que s'ocupa de reunir i definir l'amplitud dels termes que s'empren en una disciplina científica com és la lingüística i dels quals, a més, se'ns ofereix els corresponents termes sinònims i antònims i la traducció al castellà, al francès i a l'anglès.

Ben al contrari del que puga semblar, la lingüística és una matèria heterodoxa i complexa que ha experimentat en els darrers anys del segle XX i en el que ha transcorregut del segle XXI un gran desenvolupament, especialment en l'àmbit teòric. És per aquest motiu que aquest *Diccionari de lingüística* representa un punt d'encontre i un escrupolós esforç d'harmonització de la complexitat terminològica d'aquesta ciència i de les distintes branques, corrents i teories que la formen (fonètica, morfologia, sintaxi, gramàtica històrica, gramàtica tradicional, estructuralisme, gramàtica generativa, gramàtica relacional, lingüística descriptiva, lingüística cognitiva, teoria de la comunicació, teoria del règim i del lligam, etc.) a la vora de l'atenció a les teories dels principals especialistes de la matèria (Ferdinand de Saussure, Noam Chomsky, Leonard Bloomfield, André Martinet, Ángel López García, George Lakoff, Max W. Wheeler, entre altres). I, en aquest sentit també, és d'agrair notablement que les distintes entrades i accepcions del diccionari atenguen exhaustivament les diferents cares d'un mateix terme en funció de la branca, el corrent o el teòric que l'empre. Així, per exemple, llegim que el terme *amalgama* presenta dos accepcions en funció de l'ús en morfologia ('fusió' o 'expressió de diferents propietats gramaticals mitjançant un únic constituent morfològic') o en sociolingüística ('ús preferent d'una llengua que es troba en contacte amb una altra o unes altres i de les quals presenta nombroses interferències'). O també observem que *base*, en morfologia correspon al 'constituent que se sotmet a un determinat procés morfològic, especialment d'afixació, però també d'altres com la composició o el truncament'; mentre que en gramàtica generativa la *base* és el 'component de base o component sintàctic que conté els components categorial i lèxic, i que permet generar les estructures profundes de les oracions'; però en lingüística cognitiva, *base* es refereix al 'domini o conjunt de dominis cognitius que requereix una predicació, o estructura semàntica, per a poder ser caracteritzada'. O, finalment, en *funció* s'explica que 'el nombre i la caracterització de les funcions o, de manera més precisa, de les funcions del llenguatge varia segons el lingüista que ha tractat de delimitar-les', com ara les que ofereixen Karl Bühler, Roman Jakobson, John Lyons o Michael A. K. Halliday. Comptat i debatut, Manuel Pérez Saldanya posa a l'abast de l'especialista —i, també, de qualsevol usuari— que s'enfronta a aquest camp temàtic tota la riquesa terminològica usada a les hores d'ara.

D'altra banda, hom podria pressuposar que la reconeguda i dilatada trajectòria professional i investigadora de l'autor, centrada especialment en la morfologia i la sintaxi del català i del castellà, tant des d'una perspectiva sincrònica com diacrònica, com també la participació en l'elaboració de les principals gramàtiques normatives i descriptives de la nostra llengua, entre moltíssims altres mèrits, podria haver condicionat l'estructura del diccionari. Ans ben al contrari, s'ha de reconèixer que l'autor no es casa amb cap disciplina lingüística en concret ni tampoc amb cap teoria lingüística, sinó que, com ja hem dit adés, hi ha un interès explícit per condensar i harmonitzar la complexitat de les disciplines lingüístiques i els principals marcs teòrics, amb un estil àgil, clar, entenedor i molt didàctic, com el que fa servir a les seues classes a la Facultat de Filologia de la Universitat de València.

El 1998 es publicava, amb la col·laboració de Rosanna Mestre i Ofèlia Sanmartín, la primera edició d'aquesta obra en l'editorial Colomar Editors, i ja fa anys que està descatalogada. Ara ens hem de congratular que en el marc del conveni de col·laboració entre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i el TERMCAT, els dos ens normativitzadors de la terminologia dels territoris que compartim la mateixa llengua,

es faça aquesta segona edició de l'obra, renovada i actualitzada. I no cal dir que el fet que aquesta posada al dia terminològica es faça en la nostra llengua i que aquesta siga l'instrument d'accés a la lingüística contemporània representa una gran fita per a la normalització de l'idioma.

Com en qualsevol nova edició d'una obra, la tasca de revisió ha suposat fonamentalment l'increment del leuari proposat inicialment, en primer lloc, a partir d'un esforç notable per dotar encara de més coherència interna el material aplegat —cosa que ha ajudat a superar possibles oblits i pistes falses del diccionari—, com ara s'ha afegit *contraiconicitat*, *hiatus*, L_1 o L_2 ; d'una altra, hi ha un gran increment d'altres derivat de l'ampliació de dobles o termes sinònims (cf. *lateral* → *consonant lateral*; *lemari* → *nomenclatura*), a la vora d'altres altes que matisen i completen determinats aspectes interrelacionats (cf. *lema* → *lematització* i *lemari*; o la minuciosa revisió de les denominacions dels temps verbals, més que necessària després de la publicació de les distintes normatives de la nostra llengua) o simplement les altes directes que completen i amplien el diccionari, siga com a lemes, com ara *legitimar*, *lleï de Wheeler*, *maternés* o *parla del cuidador*, o com a locucions (cf. els tipus de gerundis o de verbs, per exemple), entre moltes altres casuístiques. També hi ha hagut altes semàntiques, com, per exemple, podem constatar en *elisió* o en *especificador*, en què s'ha afegit un nou sentit des del punt de vista de la sintaxi. No sobra tampoc destacar la tasca de matisació i reelaboració de la redacció de les definicions i dels exemples (cf. *consonant prepalatal*, *pronom relatiu*, *sincretisme*, *verb psicològic* o *veu mitjana*) i de l'ampliació de l'apartat de termes complementaris sinònims i termes oposats o antònims (cf. *equivalència*, *intensió*, *modalitat de l'acció* o també *verb inacusatiu*), sempre amb voluntat actualitzadora i sobretot didàctica. D'altra banda, aquesta revisió acurada també ha implicat algunes baixes, com ara les de *deïxi* i *deíctic*, variants formals de *dixi* i *díctic*, respectivament, que no han fet fortuna en els nostres tractats gramaticals.

Tot plegat, aquest *Diccionari de lingüística*, amb més de dos mil entrades (que reuneixen un total de més de quatre mil cinc-cents unitats terminològiques), representa una evidència més de l'interés i del domini que Manuel Pérez Saldanya té en matèria lingüística. Esperàvem amb candeletes aquesta nova edició que ens obri les portes a una visió moderna i actual de la lingüística a casa nostra i, a més a més, en la nostra llengua. Benvingut siga, doncs, aquest recull terminològic que, sens dubte, contribuirà a enriquir la nostra perspectiva lingüística i filològica.

M. ISABEL GUARDIOLA SAVALL
Universitat d'Alacant